

Lahko smo skupaj

Čez nekaj dni, točneje 6. septembra, bo minilo tri mesece, odkar so upokojenci Centra dobili svoj klub v Knafljevem prehodu. Ivan Račnik, upravnik kluba upokojencev: »V teh poletnih mesecih imamo klub odprt od 9. do 13. ure in od 16. do 20. ure. Vsak dan prihaja k nam veliko število upokojencev. Imamo veliko število stalnih gostov, vsak dan pride še kakšen nov. Cene pijač v našem bifeju so približno 20 do 40 odstotkov nižje kot v gostinskih lokalih, to pa upokojencem, pri njihovih pokojninah, veliko pomeni. Upokojenci so seveda zadovoljni, ker so dobili prostor samo zase, kjer se zbirajo vrstniki in stari prijatelji. V klubu se pogovarjajo, zaigrajo partijo šaha ali kart.«

V petih prostorih kluba se lahko zbere 100 ljudi naenkrat. Poleti, ko je lepo in toplo vreme, veliko upokojencev preživlja svoje zaslužene trenutke oddiha v parkih, pozimi pa se zunaj zadržujejo le malo časa, zato v klubu upokojencev vneto zbirajo še zadnja dovoljenja, da bodo radiatorje, ki so že montirani, čimprej priključili na toplotovod. Upravnik kluba upokojencev je še povedal, da bodo obratovni čas kluba v jesenskem in zimskem času prilagodili potrebam upokojencev.

Viktor Šenica, predsednik zveze društev upokojencev Ljubljana Center, ki je s svojo zagnanostjo in vztrajnostjo dosegel, da so upokojenci dobili denar za adaptacijo

prostorov v Knafljevem prehodu in jih spremenili v svoj klub, se je po daljši boleznini in zdravljenju vrnil v Ljubljano in se seveda takoj oglašil v klubu. Res je, da klub deluje šele nekaj mesecev, kljub temu pa nas je zanimalo, kako je zadovoljen z njegovim delovanjem.

»Upokojenci smo s temi prostori precej pridobili, obisk je zadovoljiv, z delovanjem kluba pa nisem v celoti zadovoljen. Mnogi upokojenci namreč prihajajo zato, ker mislijo, da je to bife in ne klub. Klubski prostori so zato, da ljudje berejo, igrajo karte, šahirajo (jeseni bo vele mojster Vasja Pirc organiziral šahovski turnir) in če žele, še kaj spijejo. Ljudje bi se morali navaditi na to, da je to klub, kjer se zbirajo vrstniki in kraj, kjer dobijo informacije in nasvete. V klub prihajajo upokojeni juristi, socialni delavci in drugi strokovnjaki, ki bi upokojencem z nasveti lahko veliko pomagali. Doslej na tem področju nismo še ničesar storili.

Ali prihaja v klub več upokojencev ali upokojenk?

»V začetku meseca prihaja v klub več moških, ženske pa prihajajo bolj proti koncu meseca, ko ugotovijo, da so pri gospodinjstvu prihranile nekaj denarja in si lahko brez skrbi privoščijo kavico ali sok. Zanimivo je tudi, da je dopoldan obisk precej manjši. In veste zakaj? Mnogi upokojenci in upokojenke varujejo svoje vnuke ali pravnuke. Pritožujejo se, da je to »honorarno« delo naporno, po mojem mnenju pa bi morali biti veseli, da se ukvarjajo z malčki, saj mladina starejše pomlajuje. Da morajo mnogi upokojenci paziti na svoje vnuke, kaže tudi visok odstotek upokojencev, ki so na zadnjem referendumu glasovali za samoprispevek, iz katerega bodo gradili tudi vzgojnovarstvene zavode. Kdo bi pomislil, da so se upokojenci odločali »za« samo iz solidarnosti. Pa ni res. Če bo v vrte hodilo več otrok, bodo upokojenci s tem rešili tudi »svoje probleme«. Ne bo jim treba paziti vnučkov zato, ker jih morajo, pazili jih bodo takrat, ko bodo hoteli. Delo na prostovoljni bazi je čisto drugačno.

Prav gotovo se bo vrednost kluba pokazala v jesenskih in zimskih dneh, ko bodo upokojenci prihajali v klub tudi zato, ker bodo prijetne trenutke v družbi preživljali v ogrevanih prostorih kluba. Režija, kot temu rečemo, je za te prostore dokaj visoka, cene v bifeju pa so nizke.«

Kako ste gospodarili v teh mesecih?

Zaenkrat kaže, da še nimamo dobička. Jeseni, ko bo v klub prihajalo še več ljudi, bomo morda ustvarili nekaj dobička, uporabili pa ga bomo za socialno pomoč upokojencem. Za takšne namene ni denarja nikoli preveč. Lansko leto so na primer vsi upokojenci v Centru, starejši od 80 let dobili po

50 din. Denar so prispevali občinski sindikalni svet, socialistična zveza in Ljubljanska banka. Čeprav je bila vsota denarja bolj simbolična, so bili starejši upokojenci zadovoljni, že zato, ker se je na njih nekdo spomnil.«

Kaj pa pravijo upokojenci o svojem klubu?

Ivan Jeras: »Danes sem veliko prehodil po mestu, pa sem se prišel v klub malo odpočit. Prijetno je v klubu in to zato, ker se tukaj zbiramo samo starejši ljudje. Mi, ki že dolgo živimo, rojen sem leta 1900, poznamo veliko ljudi. Tukaj vedno srečam kakšnega znanca ali prijatelja, tudi take, ki jih nisem videl že vrsto let. Tem za razgovor seveda nikoli ne zmanjka.« Doslej so pazili na to, da so v klub prihajali le upokojenci, moja želja in seveda želja drugih upokojencev pa je, da bi tako bilo še naprej. Dobili smo res prijeten kotic samo za nas!

Pavla Sever je tudi upokojenka, honorarno pa dela kot natakara v klubu upokojencev: »Odločila sem se, da bom delala tukaj predvsem zaradi družbe. Delo ni naporno (štiri ure na dan), pa tudi z gosti doslej nisem imela težav. Po poklicu sem grafičarka, že od nekdaj pa me je tako delo veselilo – velikokrat sem stregla na veselica, porokah itd. Upokojenci radi prihajajo sem, s cenami so zadovoljni – tako da sem tudi sama zadovoljna z gosti.«

A. V.

Poletje je čas dopustov naših delovnih ljudi, to je čas, ko v Ljubljani v gledališčih, filharmoniji zaprejo vrata, vendar kulturna delavnost vseeno ne zamre. Tu so »Mednarodne poletne igre«, oziroma »Križanke«, kot jih Ljubljanci kratko imenujemo.

Letos se je program v Križankah začel 23. junija, konča pa se z zadnjim dnevnom avgusta. Program zajema najrazličnejše umetniške zvrsti: opero, balet, dramo, folklor, film ter koncerte, ki so že vrsto let bistveni del programa. Kvinteta je tu, vendar se na trenutke lahko vprašamo: »Kaj pa kvaliteta?« V letošnjem koncertnem programu smo lahko slišali oba velika slovenska orkestra: simfonični orkester RTV Ljubljana in Slovensko filharmonijo, na kar so organizatorji zelo ponosni. Španec Pedro Soler, s flamenco kitaro in Indijec Sunul Kumar s svojimi citrami, sta navdušila ljubitelje tovrstnih solo koncertov.

Gledalci smo veliko pričakovali od folklornega ansambla z otoka Bali – daljni vzhod nas »poprečne« Evropejce še vedno izredno privlači. Toda kaj – med predstavo smo lahko kaj kmalu opazili, da se v začetku nabita »dvorana« počasi prazni. Ali »poprečni« Evropejci pač ne razumemo mistike daljnega vzhoda, ali pa... O ostalih folklornih predstavah (folklorni ansambel iz SSSR, skopski Taneč in drugi) se je veliko manj

govorilo, a ob obisku le-teh so gledalci obsedeli tja do konca.

Ko sem v sporedu prebrala, da sta v dramski program uvrščeni dve Shakespearovi deli in to v izvedbi angleškega Prospect Theatre, sem bila resnično navdušena. Prvi večer – »Antonij in Kleopatra« – občinstvo ni pokazalo posebnega navdušenja; drugi večer – »Hamlet« – občinstvo je zaživelo, nastop posameznih igralcev ga je navdušil. Kaj pa celota? Pričakovali smo več! Kaj pa operni in baletni del sporeda? Slišati Leipziško opero – ploskanje ob koncu ne potrebuje dodatnih besed; videti Irski nacionalni balet – vzdihneš in si misliš: »No, saj je bilo še kar zanimivo, vendar...!«

Naj še povem, da »Križanke« letos praznujejo srebrno obletnico. To sicer piše na programu za leto 77, a bi to ob prebiranju le-tega težko opazili. Ali res ni bilo mogoče sestaviti programa, ki bi s svojo kvaliteto poudarjal pomembnih 25 let obstoja. Še nekaj, izvedbe v Križankah so od zunaj pogosto motene, kar preveč pogosto, da bi to lahko imeli za naključno. Direktor festivala, dr. Henrik Neubauer mi je povedal, da so proti temu nemočni. Zakaj te motnje? Ali je mogoče, da »Križanke« zgublajo stik s širšo publiko? Ali pa predstavljajo »Križanke« simbol nečesa, kar ni v skladu z današnjim časom? Sprašujem!

Vesna Vlajki

Mednarodne poletne igre

Letos praznujejo »Mednarodne poletne igre«, oziroma »Križanke« 25. obletnico obstoja in torej povejmo nekaj besed o njihovem nastanku in razvoju.

Prvi poizkusi poletnega festivala v Ljubljani segajo tja v 30-ta leta, na žalost pa so le-ti ostali samo poizkusi. Šele leta 1952 lahko v razvoju festivala zabeležimo napredek; novo ustanovljeno Turistično društvo Ljubljane je uspešno organiziralo »Turistični kulturni teden«. To je bil prvi korak v razvoju festivala kakršnega poznamo danes. Festival leta 1953 je vseboval poleg kulturnih še športne prireditve, a so tako obliki festivala že po prvem poizkusu opustili. Leto 1954 prinese nov napredek – z odlokom Mestnega ljudskega odbora Ljubljane je ustanovljena samostojna organizacija »Ljubljanski festival«, katerega prvi direktor je bil dr. Fran Vatovec, ki ima največ zaslug za začetek in razvoj prvega obdobja »Ljubljanskega festivala«, oz. »Križank«.

Naslednja prelomnica v razvoju festivala je leto 1960 – to je izključno baletni festival, oz. »Nagrada revija jugoslovanskega opernega baleta«. Naslednje leto kot logično posledico prinese »Revijo ju-

goslovanske opere«. Od tega leta dalje je baletni ali operni bienale (razen v letih 1967–71) sestavni del festivalskega programa, ki z letom 1962 vsebuje še druge umetniške zvrsti. Leta 1968 so v okviru festivala ustanovili Filmsko gledališče, ki med gledalci ni našlo plodnih tal, a je film, posebno glasbeni, le ostal sestavni del programa. Tako vsebuje letošnji Filmski festival, poleg tedna Nemškega opernega filma, še retrospektivo filmov pred kratkim preminulega Igorja Pretnarja, s katero so organizatorji želeli počastiti njegov spomin. »Kajti Ljubljanski festival«, kot mi je povedal sedanji direktor festivala, dr. Henrik Neubauer, »teži k združevanju vseh umetniških zvrsti, tudi filma. To ni izključno glasbeni festival!« Ali res?

Iz leta v leto je število tujih izvajalcev raslo in leta 1973 jih je bilo že več kot domačih; ponovno so se organizatorji odločili za spremembo imena, dobili smo »Mednarodne poletne kulturne igre«.

Današnje Križanke so izjemen prostor, s sebi lastnim vzdušjem, s katerim se ustvarjalnost izvajalcev zlije v celoto, ki jo upravičeno lahko imenujemo, čarobna.

V. V.

KONFERENCA KOMUNISTOV SOZD GHT

Uveljavljati ustavno pravico delavca

Uspešno vključeni v akcije širšega družbenega pomena – Nove vezi s proizvodnjo – Aktivni komunisti v sindikatu – Uspešni poslovni rezultati kljub težjim pogojem gospodarjenja – Kako zajeziti močno fluktuacijo? – Organizirati politično izobraževanje in ga nenehno spreminjati v akcijo

Na svoji drugi konferenci so komunisti SOZD »Gostinstvo, hotelirstvo, turizem in proizvodnja«, ki združuje GP Šestica, GP Daj-Dam, GP Turist, GP Ljubljana, Hotel Lev, Magistrat Ljubljana, GP Litija in litijsko Mesarijo in prekajevalnico, pretresli in ocenili svoje delo med konferencama ter sprejeli naloge za prihodnje obdobje.

V preteklem letu so se vključili tudi v širše družbene akcije: realizacija zakona o zavarovanju plačil, posojilo za ceste, samoprispevek II, javne razprave o zakonu o združenem delu, utrjevanje samoupravne organiziranosti, utrjevanje članstva Zveze komunistov, uve-

ljavljanje pozitivnega upravljanja v delovnih organizacijah in v združenem podjetju nasploh, samostojno ugotavljanje poslovnih rezultatov, uspešno in racionalno poslovanje.

Družbenopolitične organizacije so v tem obdobju veliko prispeva-

le h krepitvi samouprave in samoupravne organiziranosti v združenem podjetju, ki zdaj šteje 11 temeljnih organizacij, v katerih združuje svoje delo 1400 delavcev. Komunisti morajo zgotoviti, da se v vseh uveljavi idejna enotnost, aktivnost pa usmeri k uveljavljanju novih odnosov na podlagi ustave in zakona o združenem delu, predvsem k uresničevanju neodtujljive delavčeve pravice, da odloča o pogojih, sredstvih in rezultatih svojega dela, samoupravno združevanju dela in sredstev, samoupravno načrtovanju družbenoekonomskega razvoja, o svobodni menjavi dela ter integriranosti vseh dejavnosti v združeno

delo. Komunisti morajo zagotoviti, da bodo osnovne organizacije sindikata in temeljnih in delovnih organizacij postale opora delavčemu prizadevanju za uresničevanje svojega z ustavo in zakonom o združenem delu opredeljenega položaja.

Spodbudna je ugotovitev, da so vse delovne organizacije SOZD GHT v preteklem letu kljub težjim pogojem gospodarjenja poslovale uspešno. To pa ne pomeni samozadovoljstva, ampak še večjo angažiranost komunistov, zlasti pri pregledu uresničevanja stabilizacijskih ukrepov, aktiviranju notranjih rezerv, racionalizaciji poslovanja, izboljševanju organizacije dela, zmanjšanju stroškov in zalog, varčevanju na vseh ravneh nasploh. Komunisti morajo posvetiti vso pozornost vzgoji kadrov in stimulativnejšemu sistemu nagrajevanja. Vso pozornost v turističnih organizacijah bo treba nameniti skrbi za povečanje prometa in višji dohodek.

V GHT so pred časom sprejeli programe idejnopolitičnega izobraževanja komunistov. Precej novih članov Zveze komunistov in tudi mladincev ter članov sindi-

kata se je udeležilo politične šole pri delavski univerzi »Boris Kidrič«.

Zlasti v turizmu in gostinstvu je močna fluktuacija delavcev. S strokovnim izobraževanjem ob delu, družbenopolitičnim izpolnjevanjem in drugimi oblikami pridobivanja novega znanja bi gotovo ta pojav precej zajezili. Tu je seveda potrebna zavzetost komunistov, kot tudi skrb za njihovo lastno pridobivanje marksističnega znanja, ki ga bodo lahko usmerjali v konkretno akcijo.

Združevanje v GHT še vedno poteka preveč počasno. To velja zlasti za strokovne službe, skupno nabavo, finančno računovodsko službo, socialno kadrovsko službo, delitev OD po delu, vzdrževanje, servis in družbeni standard. Komisija za organizacijo skupnih služb v SOZD GHT mora temeljito analizirati sedanje stanje in pripraviti predlog novega organiziranja le-teh. O predlogu bodo zatem delavci javno razpravljali.

Nalog, ob katerih se morajo komunisti angažirati, je še veliko, uspeh pa bo prišel le s trdim, premišljenimi in zavzetim delom.